

მემკვიდრეობა

ვარლამ ჩერქეზიშვილის წერილი ჩიჩერინს

ცნობილი ქართველი რევოლუციონერ-ანარქისტი და საზოგადო მოღვაწე ვარლამ ჩერქეზიშვილი (1846-1925) 1921 წლის თებერვალ-მარტის ომის დროს საქართველოში იმყოფებოდა. დამოუკიდებელი საქართველოს დასაცავად მხცოვანმა რევოლუციონერმა იარაღი აიღო ხელში. გაზეთი „სახალხო საქმემ“ 1921 წლის 19 თებერვალს პირველ გვერდზე გამოაქვეყნა მოკლე ცნობა სათაურით „ვარლამ ჩერქეზიშვილი მოხალისედ“, სადაც ნათქვამი იყო: „მთელს ევროპაში სახელგანთქმული ჩვენი თანამემამულე, ცნობილი ანარქისტი და მეგობარი ამ დღეებში გარდაცვლილ კროპოტკინისა ვარლამ ჩერქეზიშვილი სამოხილიზაციო კომიტეტში გამოცხადდა და თოფი მოითხოვა რესპუბლიკის თავდაცვაში მონაწილეობის მისაღებად. ვარლამ ჩერქეზიშვილი ამ ჟამად 75 წლისაა“.

ვარლამ ჩერქეზიშვილი გარკვეული დროის მანძილზე დარჩა გასაბჭოებულ საქართველოში და შემდეგ ემიგრაციაში წავიდა. მას საქართველოს განთავისუფლების იმედი არ დაუკარგავს. კარლო ჩხეიძე შემდეგ წერდა: „უკანასკნელათ ვ. ჩერქეზიშვილს შევხვდი 1921 წლის ნოემბერში ლონდონში. მისი სიტყვები, რომელიც მე ძლიერ ხშირად მაგონდება იყო: „ჩვენ გაგვათავისუფლებენ“. რაოდენი რწმენა, იდეალიზმი და ქართველი ხალხისადმი სიყვარული მომესმა მე ამ სიტყვებში, რაოდენათ რღმად სწამდა მას, რომ სიმართლე, მართალი საქმე გაიმარჯვებს, რომ განათლებულმა კაცობრიობამ საქართველოს თავისუფლება უნდა აღუდგინოს: რომ ქართველმა ხალხმა თავისუფლება დაიმსახურა და მას ამაში უარს ვერავინ ეტყვის... ვარლამ ჩერქეზიშვილი ვერ მოესწრო საქართველოს განთავისუფლებას, მაგრამ მან დაგვიტოვა ურყევი რწმენა, რომ საქართველო განთავისუფლდება. მას ხალხი არ დაივიწყებს და მის

ანდერძს განახორციელებს“ (ჟურნალი „ბრძოლა“, პარიზი, სექტემბერი, 1925, N 3).

1922 წლის აპრილ-მაისში, გენუის კონფერენციაზე პირველი მსოფლიო ომის შემდგომი ევროპის წინაშე მდგარი ეკონომიკური და პოლიტიკური პრობლემები უნდა განეხილათ. კონფერენციაში მონაწილეობა და საქართველოს დეოკუპაციის საკითხის დაყენება სცადა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ემიგრაციაში მყოფმა მთავრობამ. საბჭოთა რუსეთის დელეგაცია საგარეო საქმეთა სახალხო კომისრის გიორგი ჩიჩერინის (1872-1936) ხელმძღვანელობით საერთოდ უარყოფდა საქართველოს ოკუპაციის ფაქტს.

გენუის კონფერენციის დროს, საბჭოთა რუსეთის მიერ ოკუპირებული საქართველოს დასაცავად, დასავლეთის მხარდაჭერის მოსაპოვებლად, ვარლამ ჩერქეზიშვილმა საბჭოთა რუსეთის მამხილებელი წერილი გამოაქვეყნა ფრანგულ გაზეთ „პეკლში“, რომელსაც დიდი გამოხმაურება მოჰყვა. დიდი ხნის შემდეგ, 1938 წელს აკაკი ჩხენკელი იგონებდა: „1922 წელს გენუაში ვიყავით, როცა ევროპაში ახლათ დაბრუნებულ ვარლამისაგან მქუხარე წერილი მივიღეთ, ჩიჩერინისადმი მიმართული. იქ ის ამხელდა ახალი მტარვალეების დაუჯერებელ უტიფრობას, ვითომ ქართველ მშრომელ ხალხს თვითონ შემოეყვანოს რუსის ურდოები თავის მიწა-წყალზე. წერილმა მოიარა მთელი პრესა და დიდი შთაბეჭდილება დასტოვა“ (გაზეთი „დამოუკიდებელი საქართველო“, პარიზი, 1938 წ., თებერვალი, N 143).

ვარლამ ჩერქეზიშვილი

წერილი ჩიჩერინს

გაზ. „პეპლში“ მოთავსებულია მხცოვან ქართველ რევოლუციონერის ვარლამ ჩერქეზიშვილის ღია წერილი, რომლითაც მან მიმართა გენუაში მყოფ მოსკოვის საგარეო საქმეთა კომისარს ბ-ნ ჩიჩერინს, მოგვყავს იგი სრულათ!

„მოწყალეო ხელმწიფე!

საბჭოთა მთავრობას არა ერთხელ განუცხადებია, თქვენის პირით, რომ რუსეთის ეკონომიური კრიზისი, განსაკუთრებით, გამოწვეულია უცხოელ ჯარების ინტერვენციით რუსეთის საბჭოების საშინაო ცხოვრებაში. თავისთავათ ცხადია, რომ უცხო სახელმწიფოების შეიარაღებული ინტერვენცია რომელიმე დამოუკიდებელ სახელმწიფოს საშინაო ცხოვრებაში არის შელახვა საერთაშორისო სამართლიანობის პრინციპებისა.

განათლებულ კაცობრიობას და, განსაკუთრებით დემოკრატიას არა ერთხელ დაუგმია ყოველი ცდა ერის წმინდა უფლების გათელვისა, თავისი სოციალური და პოლიტიკური ცხოვრების მოწყობისათვის. მეცხრამეტე საუკუნის ისტორიამ სასტიკათ გაჰკიცხა რუსეთის დესპოტის ნიკოლოზ პირველის მოქმედება, რომელმაც ავსტრიის იმპერატორის მოწოდებით რუსის ჯარი შეასია რევოლუციონერ ჰუნგრეთს კომუტის დროს 1849 წელში.

მე ვიმეორებ, რომ თქვენ მართალი ხართ, როდესაც პროტესტს აცხადებთ უცხოელთა ინტერვენციის გამო მთელი მისი გამანადგურებელი შედეგების.

მაგრამ ამავე დროს, რისთვის გაიმეორა თქვენმა მთავრობამ, ტროცკის ინიციატივით, იგივე ბოროტ-მოქმედება საქართველოს მიმართ?

რისთვის შეესია ომის გამოუცხადებლათ თქვენმა მთავრობამ მეფის ყოფილი გენერლის გეკერის სარდლობით ასი ათასი კაცი-საგან შემდგარი ჯარი პატარა საქართველოს დემოკრატიულ რეს-

პუბლიკას, რომლის დამოუკიდებლობა ოფიციალურათ იყო ცნობილი არა მარტო ევროპის სახელმწიფოთაგან, არამედ თვით რუსეთის მიერ?

რისთვის შეესია ეს ჯარი საქართველოს როგორც დაპყრობილ ქვეყანას და მეთოდურათ ანადგურებს მის სიმდიდრეთ ორთქმავლებისაგან და ტრამვაის ვაგონთაგან დაწყებული, უკანასკნელ ქინძის თავამდე?

რისთვის იქნა ეს ნადავლი გაგზავნილი რუსეთში ასეთი ცინიკური წარწერით: „წითელ რუსეთს, საჩუქრათ წითელ საქართველოსაგან?“

რისთვის შემოიღო დაუყოვნებლის ამ ჯარმა „ჩეკა“ - ეს შედეგრი საბჭოთა რეჟიმისა და მისი საშუალებით მოსპო სიტყვის, პრესის, კრების და ყველა სხვა თავისუფლებანი, რომელნიც ევროპის დემოკრატია მხოლოდ საუკუნეთა ხანგრძლივი ბრძოლით მოიპოვა?

რისთვის შემოათრიეთ ჩვენში ამ ჯართან ერთად, როგორც თქვენი კომისრები რეაქციონერები, როგორც ბრეხნიჩევი, პოტაპოვი, ევრეევი და სხვანი, რომელნიც მეფის დროს, „შავრაზმელთა“ თვალსაჩინო წარმომადგენლები იყვნენ, ხოლო ეხლა სისტემატიურათ ანადგურებენ საქართველოს ეროვნულ და დემოკრატიულ დაწესებულებებს.

როდესაც თქვენი ჯარი საქართველოში შემოვიდა, რუსეთმა განაცხადა, რომ, როგორც კი საბჭოებს აირჩევენ, იგი დაუყოვნებლივ უკანვე იქნება გაწვეული, რუსეთის ჯარები არამც თუ არ წავიდნენ, 14 თვის ოკუპაციის შემდეგ, ისინი კიდევ უფრო მედგრათ ავიწროებენ საქართველოს ხალხს. საქართველო განიცდის უმძიმეს პერიოდს პოლიტიკური შევიწროებისა და ეკონომიური განადგურების, რომლის მსგავსი მონგოლთა შემოსევის დროსაც არ გახუცდია.

და კიდევ ერთხელ გეკითხებით! რისთვის?

მისთვის რომ - განაცხადა მოსკოვმა - რუსები მიწვეულ იქმნენ თვით საქართველოს მიერ!

ეს არის აშკარა სიცრუე და მე ენერგიულ პროტესტს ვაცხადებ ამის წინააღმდეგ. მე ვიყავი ამ დროს საქართველოში და როგორც რევოლიუციონერი, რომელიც 50 წლის განმავლობაში რუსეთსა და იმპერიალიზმისაგან ტანჯულ ერთა თავისუფლებისათვის იბრძოდა, გარწმუნებთ რომ ქართველ ხალხისაგან მე არ მსმენია სურვილი უცხო ჯარის მოწვევისა, მთავრობის დამხობის და ახალი წყობილების დამყარების რუსეთის ხიშტების საშუალებით, არც საქართველოს პარლამენტს და არც ერთ მუშათა, ან გლეხთა ორგანიზაციას არასოდეს არ მოუწვევია მოსკოვის ჯარები. შეიძლება მოსძებნოთ მხოლოდ ექვსიოდე, თქვენს სამსახურში მყოფი, ქართველი ვიგინდარა, რომელნიც პირადი ინტერესის გამო, მზათ ყოფილიყვნენ საკუთარი სამშობლო გაეწირათ და თქვენ და თქვენი ჯარი საქართველოში მოეწვიეთ.

მაგრამ თვით ქართველი ხალხი მთელი ერთი თვის განმავლობაში გამირულათ იბრძოდა რუსეთის ჯარების წინააღმდეგ და უკვე დაპყრობილი, განაგრძობს წინააღმდეგობას მანიფესტაციის, გაფიცვების და აჯანყებების გზით.

ამის საპასუხოდ, თქვენ ათასობით ქართველი ჩაყარეთ ციხეებში, დაანგრეთ მუშათა ორგანიზაციები და რეკვიზიციების საშუალებით ისე გაანადგურეთ გლეხობა, რომ ამერიკელთა დამხმარე საზოგადოების ოფიციალური რწმუნებით, საქართველო უკვე შიმშილს განიცდის.

თქვენი მსხვერპლნი გახდენ, უმთავრესათ, თქვენისთანავე სოციალისტები და მარქსისტები, მაგრამ რომელთაც უყვართ თავისუფლება ეროვნებისა და პიროვნების; ეს ხალხი თქვენ ჩაყარეთ ბინძურ და აუტანელ სარდაფებში, სადაც სიცოცხლეს გამოესალმება მრავალი პიონერი რუსეთის რევოლიუციისა.

თქვენ მოსპეთ ქართველი ხალხის დედა-ენის ხმარება და დაწესებულებები აავსეთ რუსებით და სხვა ეროვნებათა ნაძირალე-ბით; შეიძლება თამამად ითქვას, რომ საქართველო ისრისება დღეს უცხოელთა მილიტარისტული ბიუროკრატის ქვეშ.

და ამას უწოდებთ თქვენ „მეგობრულ მოპატიჟებას?“

ეს ბარბაროსული შემოსევა საქართველოში, მისი ეკონომი-ური განადგურებით, პოლიტიკური შევიწროებით და კომუნის-ტური წყობილების იძულებითი დამყარებით, შავ და საშინელ ფურცლათ დარჩება ბოლშევიკების ისტორიის ანალებში - ეს არის თქვენი გარდამწყვეტი ნაბიჯი მილიტარიზმისა და იმპერიალიზ-მის გზაზე.

როგორც რუსეთის საგარეო საქმეთა კომისარმა თქვენ უნდა იცოდეთ, რომ საქართველო არასოდეს არ ყოფილა რუსეთის პრო-ვინცია - ეს იყო სახელმწიფო დაკავშირებული მასთან ხელშეკრუ-ლებით, როგორც ნორვეგია შვეციასთან, ან ჰუნგრეთი ავსტრიას-თან.

ჯერ კიდევ არის დრო გადავარჩინოთ და დავიცვათ ცოტა რამ მაინც რუსეთის რევოლიუციის იდეალებისაგან, რასაც შეეწირენ საუკეთესო რუსნი და ქართველნი: რასაც თქვენ ეძებთ გენუაში რუსეთისათვის, ნუ წაართმევთ სხვა ერებს: გაიყვანეთ თქვენი ჯა-რები საქართველოდან და აღუდგინეთ ქართველ ხალხს უფლება იცხოვროს და იმუშაოს თავისუფლების და მშვიდობიანობის პირო-ბაში.

ჟურნალი „თავისუფალი საქართველო“, სტამბოლი, 1922, N 22, 21 მაისი, გვ.12-14.